

การสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในเยาวชนจีน: กรณีศึกษา แบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า

The Creation of Core Ideology of Socialism in Chinese Youth: A Case Study of *the Young Pioneers'* *Activities* Textbooks

วันที่รับบทความ : 16 กันยายน 2562

วุฒิพงษ์ ประพันธ์มิตร¹

วันที่แก้ไขบทความ : 6 พฤศจิกายน 2562

สุรสิทธิ์ อมรวณิชศักดิ์²

วันที่ตอบรับบทความ : 7 พฤศจิกายน 2562

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในเยาวชนจีน ผ่านการศึกษาแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า ซึ่งเป็นแบบเรียนที่คณะกรรมการบริหารแห่งชาติกิจการกลุ่มเยาวชนแนวหน้าจีน ประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 2017 สำหรับนักเรียนระดับชั้นการศึกษาปีที่ 1-8 ผสมกับการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม ทั้งฝ่ายประชาสัมพันธ์ โฆษณาตามรถโดยสารสาธารณะ และการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ออนไลน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมบนกระบวนทัศน์ที่มองเยาวชนในฐานะเป็นสิ่งประกอบสร้างทางสังคม จากการศึกษาพบว่า แบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า ปรากฏเนื้อหาสำคัญที่สะท้อนถึงพลวัตการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยม แสดงให้เห็นกระบวนการขุดเกลากทางสังคมในด้านทางตรง ทั้งนี้ การเรียบเรียงเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า เกิดขึ้นจากเป้าประสงค์ของพรรคคอมมิวนิสต์ในการปรับแต่งนิสัยใจคอของเยาวชนในชาติ ให้มีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่มีค่านิยมตามหลักสังคมนิยมตามระบอบคุณธรรมพื้นฐานของสังคมที่พึงปฏิบัติ ทั้งมีความเข้าใจในวัฒนธรรมลัทธิสังคมนิยม รวมถึงการทำหน้าที่เป็นยุวทูตในการเผยแพร่จิตวิญญาณความเป็นสังคมนิยม

คำสำคัญ : การกล่อมเกลาค่านิยมตามหลักสังคมนิยม แบบเรียน กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมจีนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
e-mail: kejianming1992@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์วิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
e-mail: noom2517@yahoo.com

The Creation of Core Ideology of Socialism in Chinese Youth: A Case Study of *the Young Pioneers'* Activities Textbooks

Received: September 16, 2019

Revised: November 6, 2019

Accepted: November 7, 2019

Wuttipong Prapantamit¹

Surasit Amornwanitsak²

Abstract

This study aimed to study the creation of core ideology of socialism in Chinese Youth Creation through the study of *the Young Pioneers' Activities* Textbooks which the Chinese Young Pioneers National Working Commission had been promulgated on May, 25th 2017 for the students in grades 1–8. With the studying about the social phenomenon such as advertising boards on public transports and Internet advertisement for core ideology of socialism which the youth were the social construction. The result of the study had shown that some text which appeared in the Young Pioneers' Activities Textbooks presented the creation of core ideology of socialism which revealed the direct socialization. However, compilation's content about the creation of core ideology of socialism in the Young Pioneers' Activities Textbooks might come from the State intention to shape personality of the youth in the nation's to have a consciousness to act as the citizens who possess the core ideology of socialism in accordance with the basic moral system that society should follow, understand the socialism value culture and to act as the ambassador who would propagate the spirit of socialism.

Keywords: socialization, the core ideology of socialism, textbook, Young Pioneers' Activities

¹ Graduate student in Chinese Major, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University
e-mail: kejianming1992@hotmail.com

² Associate Professor Dr. of Chinese Major, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University
e-mail: noom2517@yahoo.com

บทนำ

“ค่านิยม คือ กรอบมโนทัศน์ของความเชื่อหรือหลักการที่เป็นนามธรรม ทั้งยังเป็นจิตวิญญาณหลักของมวลชนในชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่สมาชิกของสังคมหรือกลุ่มยึดถือร่วมกัน และใช้เป็นเครื่องช่วยตัดสินใจรวมถึงกำหนดการกระทำของตน ค่านิยมจึงมีส่วนสำคัญในการกำหนดมาตรฐานความประพฤติและบรรทัดฐานทางสังคม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 796) ทั้งนี้ การที่ค่านิยมจะปรากฏขึ้นในแต่ละสังคมได้ การสร้างค่านิยม จึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยก่อความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างรัฐกับพลเมืองในชาติให้เกิดขึ้น”

สาธารณรัฐประชาชนจีน (中华人民共和国; people's Republic of China) ปกครองในระบอบสังคมนิยมแบบมีอัตลักษณ์จีน (中国特色社会主义; socialism with Chinese characteristics) โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้กำหนดนโยบายหลักในการปกครองประเทศ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 จนถึงปัจจุบันตามแนวทางลัทธิมาร์กซ์-เลนิน และความคิดของอดีตผู้นำประเทศ ทั้งเหมาเจ๋อตง (毛泽东; Mao Zedong) เต็งเสี่ยวผิง (邓小平; Deng Xiaoping) เจียงเจ๋อหมิน (江泽民; Jiang Zemin) หูจิ่นเทา (胡锦涛; Hu Jintao) และพัฒนามาจนถึงปัจจุบันภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง (习近平; Xi Jinping) เป็นผลให้สาธารณรัฐประชาชนจีนมีเสถียรภาพในการพัฒนาประเทศอย่างรอบด้าน ทั้งเศรษฐกิจ การยกระดับคุณภาพชีวิต รวมถึงด้านอื่น ๆ อาทิ ด้านการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมของพลเมืองในชาติที่ทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศมหาอำนาจอย่างเต็มตัวในศตวรรษที่ 21

นอกจากการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจแล้ว สาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงเป็นอีกประเทศหนึ่งที่รัฐให้ความสนใจต่อการสร้างค่านิยมแก่พลชนในชาติอย่างเป็นรูปธรรม เพราะค่านิยมจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนทิศทาง รวมถึงคุณสมบัติของอำนาจทางวัฒนธรรมแก่พลชนในชาติ ซึ่งการจะสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นแก่พลเมืองได้ ล้วนขึ้นอยู่กับพลังชีวิตความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และความดึงดูดใจในค่านิยมหลักของประเทศ (สวีกัยเชียง, 2562, หน้า 202) ดังกรณีศึกษาการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม (社会主义核心价值观; the core ideology of socialism) ผ่านสื่อสาธารณะของรัฐ รวมถึงการใช้ระบบการศึกษาเป็นหนึ่งในช่องทางการเผยแพร่ค่านิยมดังกล่าว เผยให้เห็นพลวัตการเคลื่อนไหวของอำนาจอ่อน (soft power) ต่อการขับเคลื่อนนโยบายการสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นแก่พลเมืองในชาติ และระเบียบทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม คือ รูปแบบของประเทศลัทธิสังคมนิยมที่ยึดการชี้นำของลัทธิมาร์กซ์ โดยประกอบสร้างแนวทางดังกล่าวขึ้น จากการปฏิบัติและการพัฒนาประเทศภายใต้กรอบความเป็นลัทธิสังคมนิยมซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทการพัฒนากระบวนการเมืองเศรษฐกิจ และรูปแบบวัฒนธรรมความเป็นลัทธิสังคมนิยมในบริบทของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่พรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้นำพาประชาชนชาวจีนในการร่วมพัฒนา และยกระดับระเบียบทางวัฒนธรรมจีนของมวลชนในชาติให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติภายใต้ระบอบสังคมนิยมแบบมีอัตลักษณ์จีน (Dong Xiangqian, 2018, p. 7) โดยมีสาระสำคัญประกอบด้วย ความมั่งคั่ง (富强; prosperity) ความเป็นประชาธิปไตย (民主; democracy) สร้าง

สังคมที่มีอารยธรรม (文明; civility) มีความเสมอภาค (和谐; harmony) ในหมวดสังคม ประกอบด้วย เสรีภาพ (自由; freedom) ความเท่าเทียมทางกฎหมาย (平等; equality) ความยุติธรรม (公正; justice) การมีหลักนิติรัฐ (法治; rule of law) และในหมวดประชาชน ประกอบด้วย ความรักชาติ (爱国; patriotism) ความเคารพศรัทธา (敬业; dedication) ความซื่อสัตย์ (诚信; integrity) และความเป็นมิตร (友善; friendship)

การกล่อมเกล่าและเสริมสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมให้ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม รัฐได้เลือกใช้พื้นที่เผยแพร่ข้อมูลชุดดังกล่าวผ่านช่องทางต่าง ๆ ทั้งการใช้สื่อสาธารณะ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ โฆษณา โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร รวมถึงผ่านระบบการศึกษาเพื่อกล่อมเกล่าค่านิยมให้เกิดขึ้นแก่เยาวชน ประเด็นน่าสนใจในการเผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางต่าง ๆ ผู้เขียนพบปรากฏการณ์ที่รัฐกล่อมเกล่าค่านิยมตามหลักสังคมนิยมแก่เยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการใช้สื่อทางการศึกษาที่เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ดีที่สุด คือ “แบบเรียน” สื่อการศึกษาที่รวบรวมความคิดจากสังคมมาบรรจุไว้อย่างเป็นระบบ และมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผู้เรียนในฐานะที่ยึดมั่นโน้ตส่นสำเร็จรูป (conceptualization) ทางความคิดและปรากฏการณ์สังคมให้แก่ผู้เรียน (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2557, หน้า 72-73) แบบเรียนจึงกลายเป็นเครื่องมือผูกขาดที่รัฐเป็นผู้กำหนดขอบเขตสาระการเรียนรู้ คัดเลือกเนื้อหาบทเรียนเพื่อบรรจุในแบบเรียน และยังเป็นผู้ควบคุมการพิมพ์ ตลอดจนการตรวจอนุมัติแบบเรียน

จากปรากฏการณ์การเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมของรัฐที่ได้กล่าวในตอนต้น บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอการกล่อมเกล่าค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในมิติของการกล่อมเกล่าเยาวชนจีน ผ่านการศึกษาแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า (《少先队活动》; Young Pioneers' Activities) สำนักพิมพ์เด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย (中国少年儿童出版社; China Children's Press) ร่วมกับการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม ทั้งป้ายประชาสัมพันธ์ โฆษณาตามรถโดยสารสาธารณะ และการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ออนไลน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เป็นกรณีศึกษาปฏิบัติการการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมของรัฐ ซึ่งเป็นไปได้ว่าการเรียบเรียงแบบเรียนชุดดังกล่าว รัฐอาจต้องการปรับแต่งนิสัยใจคอของเยาวชนในชาติให้มีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่มีค่านิยมตามหลักสังคมนิยมตามระบอบคุณธรรมพื้นฐานที่สังคมพึงปฏิบัติ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมลัทธิสังคมนิยม รวมถึงการทำหน้าที่เป็นยุวทูตในการเผยแพร่จิตวิญญาณความเป็นสังคมนิยม อันจะเป็นการยกระดับระเบียบทางวัฒนธรรมจีนของมวลชน ให้เกิดความสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของชาติภายใต้ระบอบสังคมนิยมแบบมีอัตลักษณ์จีน

การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยมตามหลักสังคมนิยมภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง

ภายใต้การบริหารของรัฐบาลประธานาธิบดีสีจิ้นผิง การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้แสดงทัศนะในการประชุมครั้งสำคัญต่อ 3 ทัศนะหลัก ทั้งการประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีน ครั้งที่ 18 การประชุมสามัญเกี่ยวกับประเด็น

กิจการด้านการเผยแพร่อุดมการณ์แห่งชาติ จนถึงการประชุมสมัชชาผู้แทน ครั้งที่ 19 ของพรรคคอมมิวนิสต์ล้วนสะท้อนแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม

หลังจากการรายงานในการประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 18 (中国共产党第十八次全国代表大会; 18th National Congress of the Communist Party of China) เมื่อวันที่ 8-14 พฤศจิกายน ค.ศ. 2012 พรรคคอมมิวนิสต์ได้เริ่มขับเคลื่อนนโยบายการปลูกฝังค่านิยมตามหลักสังคมนิยมอย่างจริงจัง ดังการประกาศจุดยืนต่อการดำเนินกิจกรรมของพรรคซึ่งเน้นไปที่การสนับสนุนความมั่งคั่ง ประชาธิปไตย ความมีอารยธรรม ความสงบสุข สนับสนุนอิสระ ความเท่าเทียม ความยุติธรรม หลักนิติธรรม ความเคารพในหน้าที่การงาน ความน่าเชื่อถือ ความเป็นมิตร ทั้งนี้ ยังสนับสนุนให้ประชาชนเกิดความรักชาติ พร้อมให้ความรู้ และปฏิบัติตามค่านิยมหลักของสังคมนิยมอย่างกระตือรือร้น นโยบายของพรรคส่งอิทธิพลให้เนื้อหาและแนวคิดพื้นฐานของค่านิยมหลักของสังคมนิยม มีความชัดเจนเป็นเงื่อนไขและวิธีการแบบใหม่ของการสร้างระบบค่านิยมตามหลักสังคมนิยม (สวี่ กุ้ยเซียง, 2562, หน้า 202) ภายใต้การดำเนินการของพรรคคอมมิวนิสต์ 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 การให้ความรู้และเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมที่จะต้องมีการเข้าใจในความหมายที่แท้จริงของค่านิยมอย่างลึกซึ้ง เพราะค่านิยมแต่ละประเภทล้วนสะท้อนคุณค่าหลักของการเป็นมนุษย์ในสังคม ทั้งความมั่งคั่ง ความเป็นประชาธิปไตย การมีอารยธรรมและมีความเสมอภาค จะเป็นเป้าหมายสำคัญที่ทำให้ประเทศชาติก้าวเข้าสู่ความเป็นสมัยใหม่ นอกจากนี้ เสรีภาพ ความเท่าเทียมทางกฎหมาย ความยุติธรรม การมีหลักนิติรัฐ ความรักชาติ ความเคารพศรัทธา ความซื่อสัตย์ และความเป็นมิตร เป็นมาตรฐานคุณธรรมพื้นฐานของประชาชน เป็นความคิดพื้นฐานของค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในระดับชั้นพฤติกรรมส่วนบุคคล ครอบครัวคุณธรรมพื้นฐานที่สังคมพึงปฏิบัติ

ประการที่ 2 การให้ความรู้และเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมจะต้องยืนหยัดอยู่ภายใต้วัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน ซึ่งหมายถึงค่านิยมดังกล่าวยังคงยึดเอาความเป็นรากทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของชาติ เป็นแกนกลางสำคัญในการให้ความรู้และเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม ทั้งยังต้องเผยแพร่จิตวิญญาณที่ยึดการปฏิบัติด้วยความสร้างสรรค์เป็นใจความสำคัญแก่ประชาชน

สำหรับประการที่ 3 ต้องสอดแทรกค่านิยมตามหลักสังคมนิยมเข้าไปในชีวิตทางสังคมทุกด้าน ทั้งยังต้องทำให้ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมซึมซับ จนกลายเป็นความต้องการทางจิตวิญญาณของผู้คนผ่านรูปแบบการขึ้นทางการศึกษา การเผยแพร่ในที่สาธารณะ อิทธิพลทางวัฒนธรรม การปฏิบัติและสวัสดิการ เป็นต้น ทุกคนสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยสมาชิกและหน่วยงานในพรรคต้องเป็นผู้นำในการศึกษา ปฏิบัติและเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม อย่างไรก็ตาม การปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่โรงเรียน ทำให้ไปถึงแบบเรียน ชั้นเรียนและเข้าไปในจิตสำนึกผ่านการใช้วัฒนธรรมทุกรูปแบบทุกประเภท (สวี่ กุ้ยเซียง, 2562, หน้า 202-204)

จากการประชุมสมัชชาผู้แทน ครั้งที่ 18 ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ภารกิจการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมยังคงเป็นภารกิจหลักในการสร้างจิตวิญญาณแก่มวลชนในชาติ ยังคงปรากฏในวาระด้านการประชุมสามัญเกี่ยวกับประเด็นกิจการด้านการเผยแพร่อุดมการณ์แห่งชาติ (全国宣传思想工作会

议; national conference on publicity and ideological work) เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม ปี 2013 พรรคคอมมิวนิสต์จีนยังคงกล่าวเน้นในประเด็นของการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในที่ประชุมว่า “การพัฒนาเศรษฐกิจ คืองานหลักของพรรคคอมมิวนิสต์ แต่งานด้านอุดมการณ์คืองานที่สำคัญสูงสุดของพรรคคอมมิวนิสต์” วาทกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม้ขีดกำลังทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีกำลังในการแข่งขันกับนานาชาติอย่างเป็นลำดับ แต่อุดมการณ์ของชาติกลับค่อย ๆ ถูกทำลายจนค่อย ๆ สูญหายอย่างช้า ๆ ทั้งศาสนา ความเชื่อ แนวคิด และรูปแบบการใช้ชีวิตถูกแทนที่ด้วยความเป็นสมัยใหม่จนแทบไม่เหลือรากเดิม (สวี กุ้ยเซียง, 2562, หน้า 202-204)

เช่นเดียวกับการประชุมสมัชชาผู้แทน ครั้งที่ 19 ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2017 การพัฒนาและขับเคลื่อนค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้แสดงทัศนะของตนต่อที่ประชุม มีใจความสำคัญเกี่ยวกับการยืนหยัดในระบบของค่านิยมตามหลักสังคมนิยม รวมถึงความเชื่อมั่นในตนเองทางวัฒนธรรมเป็นพลังที่เป็นพื้นฐาน และลัทธิของการพัฒนาประเทศหนึ่งประชาชาติหนึ่ง โดยมวลชนจะต้องยืนหยัดลัทธิมาร์กซ์ ปลุกฝังอุดมคติลัทธิคอมมิวนิสต์อันยาวไกลให้ใหญ่หลวง และอุดมคติร่วมกันต่อลัทธิสังคมนิยมแบบมีอัตลักษณ์จีนอย่างหนักแน่น รวมถึงการบ่มเพาะและดำเนินทัศนะค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เสริมความเข้มแข็งแก่สิทธิการนำหลักและสิทธิการพูดจาในอาณาจักรรูปลักษณะจิตสำนึกไม่ขาดสาย ผลักดันการแปรเปลี่ยนอย่างสร้างสรรค์ต่อวัฒนธรรมที่ล้ำเลิศซึ่งสืบทอดกันมาของประชาชาติจีน รวมถึงการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ด้วยสืบทอดวัฒนธรรมการปฏิบัติ (สีจิ้นผิง, 2561, หน้า 51)

จากการนำประเด็นในทัศนะการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมที่รัฐพยายามขับเคลื่อนในการประชุมครั้งต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการประชุมสมัชชาผู้แทน ครั้งที่ 18 ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน การประชุมสามัญเกี่ยวกับประเด็นกิจการด้านการเผยแพร่อุดมการณ์แห่งชาติ รวมถึงการประชุมสมัชชาผู้แทน ครั้งที่ 19 ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ตอกย้ำให้เห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์ในฐานะพรรคการเมืองที่เป็นผู้นำชาวจีนทุกชาติพันธุ์ในการดำเนินภารกิจสร้างสรรค์สังคมภายใต้รูปแบบสังคมนิยม (อาร์ม ตั้งนิรันดร, 2557, หน้า 64-65) มองเห็นปัญหาอุดมการณ์ความเป็นชาติของมวลชนที่กำลังถูกความเป็นสมัยใหม่กลืนกินจนอาจเกิดเป็นวิกฤตทางอุดมการณ์ที่ยากเกินจะแก้ไข จึงเป็นเหตุให้รัฐภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง จำเป็นต้องขับเคลื่อนพลวัตทางอุดมการณ์ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การดำเนินการเสริมสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมยังคงขับเคลื่อนภายใต้ระเบียบทางวัฒนธรรมจีนของประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้ปรากฏเป็นรูปธรรมมากขึ้นจากการคัดเลือกและสรรหาบุคคลตัวอย่างระดับชาติในด้านจริยธรรม

เมื่อวันที่ 5 กันยายน ค.ศ. 2019 สำนักข่าวซินหัว (新华通讯社; Xinhua News Agency) ได้รายงานข่าวการจัดประชุมเอกสารรื้อฟื้นแบบทางจริยธรรมระดับชาติ ครั้งที่ 7 (第七届全国道德模范座谈会; The Seventh National Symposium on moral models) ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงมีการสร้างโครงการเพื่อยกระดับมาตรฐานจริยธรรม รวมถึงวัฒนธรรมของสาธารณชนผ่านการมอบรางวัลการคัดเลือกและสรรหาบุคคลตัวอย่างระดับชาติในด้านจริยธรรม เพื่อเป็นการเตรียมพลเมืองรุ่น

ใหม่ในชาติให้สามารถเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนา ค่านิยมทางสังคม ผลักดันให้มวลชนในชาติมุ่งทำความดี รวมถึงการร่วมภารกิจฟื้นฟูจริยธรรมของมวลชนในชาติได้ ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงซึ่งทั้งดำรงตำแหน่งในฐานะเลขาธิการคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน (中共中央总书记; General Secretary of the CPC Central Committee) และประธานคณะกรรมการทหารส่วนกลาง (中央军委主席; The Chairman of the Central Military Commission) ยังกล่าวถึงความสำคัญในการปฏิบัติตนตามค่านิยมหลักสี่ขี้นิยม พร้อมเรียกร้องให้มีการยกระดับมาตรฐานจริยธรรมสาธารณะ รวมถึงจรรยาบรรณในการทำงาน ศีลธรรมในครอบครัว ความซื่อสัตย์ พร้อมเรียกร้องให้เสริมพลังและแรงสนับสนุนเพื่อบรรลุความฝันของชาติจีนในยุคใหม่ (สำนักข่าวซินหัว, 2562)

การดำเนินงานของพรรคคอมมิวนิสต์จีนภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง แสดงจุดยืนให้เป็นที่ปรากฏอย่างชัดเจนว่า พรรคคอมมิวนิสต์ต้องการยกระดับอุดมการณ์ของมวลชนในชาติเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นสังคมนิยมผ่านการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างค่านิยมตามหลักสี่ขี้นิยม โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ในการดำเนินการกล่อมเกล่าและขัดเกล่าทางสังคมซึ่งการผลิตซ้ำ (reproduction) วิธีการรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

รัฐกับรูปแบบการดำเนินการสร้างค่านิยมตามหลักสี่ขี้นิยม

สืบเนื่องจากเป้าหมายการดำเนินการของรัฐในประการที่ว่า การสอดแทรกค่านิยมตามหลักสี่ขี้นิยมเข้าไปในชีวิตทุกด้านของสังคมอันเห็นอย่างเป็นรูปธรรม คือ รูปแบบการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสี่ขี้นิยมผ่านสื่อสาธารณะ ทั้งช่องทางผ่านการติดป้ายประชาสัมพันธ์ โปสเตอร์ ตามสื่อและพื้นที่สาธารณะและสถานที่ของส่วนกลางต่าง ๆ โดยมีลักษณะเป็นป้ายที่เน้นการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสี่ขี้นิยม ทั้ง 12 ประการ ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดอุดมการณ์ (reproduction of ideology) เพื่อสืบทอดให้เกิดสถานะการดำเนินต่อไปของระเบียบทางวิธีคิด ไม่ให้สูญหายไปจากระเบียบทางสังคม (กาญจนา แก้วเทพ, 2554, หน้า 56) สะท้อนให้เห็นแนวคิดมาร์กซ์ที่เคยกล่าวไว้ว่า “แม้แต่เด็ก ๆ ก็ยังรู้ว่า ถ้าเมื่อใดก็ตามที่ขาดการผลิตซ้ำของเงื่อนไขการผลิตแล้วการก่อตัวของสังคมนั้น ๆ ย่อมไม่อาจจะมีชีวิตยืนยาวต่อไปได้” ดังนั้น กระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมจึงเป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญทางการผลิตที่จะขาดไปไม่ได้ (หลุยส์ อัลธุสเซอร์, 2557, หน้า 36)

จากการลงสำรวจพื้นที่ของผู้เขียนและการสืบค้นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมจีน พบรูปแบบการผลิตซ้ำค่านิยมตามหลักสี่ขี้นิยมตามสื่อที่สาธารณะต่าง ๆ จำนวน 3 ช่องทางสำคัญ ได้แก่ ป้ายประชาสัมพันธ์ โฆษณาตามรถโดยสารสาธารณะ และการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ออนไลน์

1) การติดป้ายประชาสัมพันธ์ตามศูนย์การค้า

จากการลงสำรวจพื้นที่ของผู้เขียน พบป้ายเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสี่ขี้นิยมดังภาพที่ 1 ซึ่งเก็บข้อมูลได้จากย่านซีตัน (西单; Xi Dan) กรุงปักกิ่ง เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม ค.ศ. 2018 ย่านซีตันเป็นย่านศูนย์รวมของด้านการค้า การทำธุรกิจ ชาวปักกิ่งรวมถึงชาวต่างชาติมักจะเดินพลุกพล่านเพื่อซื้อสินค้าตลอดทั้งวัน ทั้งยังเป็นที่พักผ่อนสำหรับบุคคลทุกเพศทุกวัย ป้ายที่ผู้เขียนพบมีขนาดใหญ่ พบการให้ข้อมูล

เกี่ยวกับค่านิยมตามหลักสังคมนิยม ทั้ง 12 ประการ ตัวอักษรใช้สีเหลืองและสีขาว อักษรมีขนาดใหญ่ ผนวกกับการใช้พื้นหลังสีแดง พร้อมรูปภาพธงชาติและจัตุรัสเทียนอันเหมิน ทำให้สามารถสังเกตเห็นป้ายดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 1 ป้ายเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมจากย่านซีตัน กรุงปักกิ่ง
ที่มา : วุฒิพงษ์ ประพันธ์มิตร

2) การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ตามรถโดยสารสาธารณะ

จากการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อศึกษาถึงปรากฏการณ์ทางสังคมอันเกิดจากรูปแบบการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านพื้นที่สื่อสาธารณะแหล่งอื่น ๆ ผู้เขียนพบว่า รัฐยังอาศัยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมตามหลักสังคมนิยมโดยใช้ช่องทางผ่านรถโดยสารสาธารณะ ดังภาพที่ 2 ซึ่งการฉีกข้อความไว้บริเวณด้านข้างทั้งสองของรถประจำทาง เป็นพาหนะที่สามารถพบเห็นในความถี่ที่มากกว่ายานพาหนะประเภทอื่น ๆ

ภาพที่ 2 โฆษณาเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในสื่อสาธารณะของจีน
ที่มา : <http://www.pxsbus.com/shownews.asp?pid=381&dir=387&id=1151>

3) การประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ สื่อออนไลน์และอินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้ จากการสืบค้นผ่านเว็บไซต์เผยแพร่วิดีโอออนไลน์คือ ยูทูบ (Youtube) และโยวคู (youku; 优酷) ผู้เขียนพบว่า รัฐยังมีการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านโฆษณาผ่านสื่อเว็บไซต์ออนไลน์ ดังภาพที่ 3 ซึ่งเป็นการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม ผ่านการใช้นำเสนอตัวบุคคลในแต่ละช่วงวัย ทั้งผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่วัยกลางคน รวมถึงเด็ก ทำการบอกเล่าอัตลักษณ์ทางค่านิยมทั้ง 12 ประการ ในแต่ละหัวข้อผ่านการผนวกเข้ากับศิลปะของจีนในแขนงต่าง ๆ ทั้งการแกะสลักแท่นพิมพ์ การตัดกระดาษ รวมถึงการเขียนพู่กันจีน สะท้อนให้เห็นรากทางวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ยังคงผสมผสานจิตวิญญาณของวัฒนธรรมสมัยใหม่ภายใต้สังคมนิยมจีน

ภาพที่ 3 โฆษณาเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านสื่อออนไลน์

ที่มา : https://www.bilibili.com/video/av7530502/?spm_id_from=333.788.videocard.2

การเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในรูปแบบต่าง ๆ ดังที่ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมจีนข้างต้น สะท้อนให้เห็นกระบวนการผลิตซ้ำทางอุดมการณ์เพื่อเผยแพร่ค่านิยมดังกล่าว ทั้งการเลือกพื้นที่ของสื่อที่ประชาชนในชาติสามารถพบเห็นได้สูงสุดดังป้ายประชาสัมพันธ์ตามแหล่งชุมชนหรือยานพาหนะสาธารณะ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือถ่ายทอดผ่านเว็บไซต์เผยแพร่วิดีโอออนไลน์ ทั้งนี้ นอกจากการอาศัยพื้นที่สื่อสาธารณะดังที่ได้กล่าวไปนั้น เป้าหมายอีกประการหนึ่งที่ผู้เขียนพบ คือ ปรากฏการณ์การสอดแทรกค่านิยมตามหลักสังคมนิยมของรัฐที่เริ่มตั้งแต่พลเมืองของชาติในกลุ่มเด็กและเยาวชนผ่านพื้นที่สื่อกลางอย่างโรงเรียน ประเด็นนี้เองแสดงให้เห็นว่าการผลิตซ้ำ (reproduction) และการครอบงำ (domination) ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมแก่มวลชนในชาติอย่างต่อเนื่อง รัฐไม่ได้มองเพียงกลุ่มเป้าหมายในระดับผู้ใหญ่เท่านั้น หากแต่ยังมีการเจาะกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่สุดอย่างเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นพลเมืองขับเคลื่อนประเทศในอนาคต ทำให้จิตใจและความคิดของพวกเขาซึมซับไปด้วยจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่มีค่านิยมตามหลักสังคมนิยมตามระบอบคุณธรรมพื้นฐานที่สังคมพึงปฏิบัติ ถูกบ่มเพาะผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนหรือสื่อต่าง ๆ ซึ่งเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดเนื้อหาและกระบวนการปฏิบัติตนที่เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายที่สุดเมื่ออยู่ในโรงเรียน คือ แบบเรียน

ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในแบบเรียนวิชา กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า: บทสะท้อนจากวาทกรรมในบทเรียน

แบบเรียนหรือตำราเรียน นอกจากจะทำหน้าที่เป็นเครื่องมือที่ฝังอยู่ในระบบการศึกษามานาน แต่ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือ “หล่อหลอม” “การอัดฉีด” และ “การกรอกหู” ทั้งยังเป็นกลไกการสื่อสารสำคัญในการย่นหมั่นทัศน์สำเร็จรูปให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะซึมซับทัศน์นี้ในการเข้าใจปรากฏการณ์ในชีวิตจริงของตน เรียนรู้ปรากฏการณ์จากประสบการณ์แต่เข้าใจปรากฏการณ์จากมโนทัศน์ที่ได้ในห้องเรียน (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2557, หน้า 72) ผ่านพื้นที่สื่อกลางอย่างโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ที่จะนำเยาวชนจากทุกชนชั้นในสังคมออกจากแวดวงพ่อแม่ และทำการอบรมบ่มเพาะพวกเขา ไม่ว่าจะเป็นด้วยวิธีการสอนแบบใหม่หรือแบบเก่าก็ตามเป็นเวลากว่าหลาย ๆ ปี ช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา และเยาวชนต้องอยู่ในโรงเรียน ถือเป็นช่วงระยะเวลาชีวิตที่อ่อนแอที่สุด และในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่เขาจะถูกขัดเกลามาจากพื้นที่สื่อกลางอย่างโรงเรียนเพื่อเป็นเข็มทิศชี้แนะในการดำเนินชีวิต โดยจะถูกหล่อหลอมให้ซึมซับด้วยอุดมการณ์ของสังคมผ่านการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ทั้งเป็นแบบวิธีการทางอ้อม อย่างการเรียนวิชาทางภาษา การคำนวณ วรรณคดี จนถึงวิธีการทางตรงอย่าง วิชาศีลธรรม วิชาหน้าที่พลเมืองและวิชาปรัชญา เป็นต้น (หลุยส์ อัลธุสแซร์, 2557, หน้า 71-72)

การบ่มเพาะเยาวชนผ่านเครื่องมืออย่างแบบเรียนในประเทศจีนภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิงปรากฏขึ้นในปี ค.ศ. 2017 เผยให้เห็นถึงความพยายามของรัฐผ่านการเคลื่อนไหวการบ่มเพาะค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านการเรียบเรียงและประกาศใช้แบบเรียนวิชา *กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า* (《少先队活动》; Young Pioneers' Activities) เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 2017 แบบเรียนชุดใหม่สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาสัปดาห์ละ 1 คาบเรียน (Office of the National Youth Work Committee, 2017, Online) แบบเรียนชุดดังกล่าวไม่เพียงแต่อาศัยกลไกทางการสื่อสารเท่านั้น หากแต่ยังคงสถานะในการเป็นเครื่องมือถ่ายทอดกลไกทางวัฒนธรรมเพื่อการจัดระเบียบการประพฤติตนภายใต้กรอบค่านิยมความเป็นสังคมนิยม

การเรียบเรียงแบบเรียนวิชา *กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า* จึงเป็นมุมมองสะท้อนให้เห็นถึงการใช้รูปแบบการขัดเกลากายทางสังคม (socialization) ทั้งวิธีการขัดเกลากายทางตรง (direct socialization) คือการใช้แบบเรียนวิชา *กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า* เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดค่านิยมตามหลักสังคมนิยม โดยมีครูเป็นผู้สอนและชี้นำผู้เรียน (อัมพร สุคันธวิช และพวงเพชร สุรัตนวิกุล, 2562, หน้า 69) บนกระบวนทัศน์ ที่มองเยาวชนในฐานะเป็นสิ่งประกอบสร้างทางสังคม

จากการสำรวจตัวบทแบบเรียนวิชา *กิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า* พบว่า ตัวบทมีการใช้อำนาจของวาทกรรม (discourse) เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดค่านิยมตามหลักสังคมนิยม วาทกรรม คือรูปแบบของภาษาที่ใช้อยู่ในบริบททางการสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้ใช้ภาษาในสังคม (จินทิมา อังคพนิชกิจ, 2561, หน้า 24) เพื่อสร้างอำนาจในการครอบงำบางอย่างให้แก่ผู้รับสาร ดังตัวบทส่วนหนึ่งที่มีการเรียบเรียงเนื้อหาเกี่ยวกับการจดจำค่านิยมตามหลักสังคมนิยม

ดั่งบทเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หน่วยที่ 1 คุณปู่สิ หนูรักท่าน (习爷爷，我爱您) ผู้เขียนพบว่า แบบเรียนได้มีการเรียบเรียงเนื้อหาให้ผู้เรียนรู้จักค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านรูปภาพการ์ตูนที่เกี่ยวกับค่านิยมตามหลักสังคมนิยม 12 ประการ และยังมีกิจกรรมทำยบทเรียนให้ผู้เรียนฝึกร้องเพลงเกี่ยวกับค่านิยมตามหลักสังคมนิยมเพื่อให้สามารถจำค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 12 ประการ ได้อย่างคล่องแคล่ว ดังตัวอย่างที่ 1 ซึ่งเป็นเพลงค่านิยมตามหลักสังคมนิยม มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้เยาวชนมีค่านิยมตามหลักค่านิยมสังคมนิยม อันได้แก่ ความมั่งคั่ง ความเป็นประชาธิปไตย สร้างสังคมที่มีอารยธรรม ความเสมอภาค เสรีภาพ ความเท่าเทียมทางกฎหมาย ความยุติธรรม การมีหลักนิติรัฐ ความรักชาติ ความเคารพศรัทธา ความซื่อสัตย์ และความเป็นมิตร

ตัวอย่างที่ 1 *你拍一，我拍一，富强民主排第一；你拍二，我拍二，文明和谐在我这儿；你拍三，我拍三，自由平等在心间；你拍四，我拍四，公正法治要牢记；你拍五，我拍五，爱国敬业靠你我；你拍六我拍六，诚信友善人人乐，人人乐。* (China Young Pioneers National Working Commission, 2018, p. 15)

เธอปรบหนึ่ง ฉันปรบหนึ่ง มั่งคั่งเข้มแข็ง รักประชาธิปไตยตั้งไว้ที่หนึ่ง เธอปรบสอง ฉันปรบสอง อารยธรรมและความเสมอภาคตั้งอยู่ที่นี่ เธอปรบสาม ฉันปรบสาม เสรีภาพและความเท่าเทียมฝังไว้ในใจ เธอปรบสี่ ฉันปรบสี่ ความยุติธรรมและหลักนิติรัฐจงจำขึ้นใจ เธอปรบห้า ฉันปรบห้า รักชาติศรัทธาพึ่งพาพวกเรา เธอปรบหก ฉันปรบหก ซื่อสัตย์มีมิตรภาพนั้นไซ้ เปิกบานใจเอย เปิกบานใจเอย

จากเนื้อเพลงข้างต้นที่ปรากฏข้างต้น แสดงให้เห็นถึงกระบวนการเรียบเรียงแบบเรียนโดยใช้เพลงประกอบการเรียนการสอนผนวกกับการเข้าจังหวะผ่านการปรบมือเป็นเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้การจดจำของผู้เรียนมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ในตอนท้ายบทเรียนมีการออกแบบให้การ์ตูนเด็กที่มีอายุในวัยเรียนเช่นเดียวกับผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้สรุปใจความสำคัญในตอนท้ายของบทเรียน เปรียบเสมือนเป็นสื่อกลางในฐานะผู้แทนของเยาวชน ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามความคาดหวังของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ดังตัวอย่างที่ 2

ตัวอย่างที่ 2 *“作为中国娃，我们应该牢记习爷爷的要求，让社会主义核心价值观的种子在心中生根发芽。”* (China Young Pioneers National Working Commission, 2018, p. 19)

“ในฐานะที่เป็นเยาวชนจีน พวกเราควรจดจำคำขอของคุณปู่³ ให้เมล็ดพันธุ์ของค่านิยมตามหลักสังคมนิยมเบ่งบานในจิตใจของพวกเราทุกคน

จากตัวอย่างที่ 1-2 แสดงให้เห็นว่า การเลือกใช้ผู้เรียนที่มีอายุในวัยเรียนเช่นเดียวกับผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้สรุปใจความสำคัญในตอนท้ายของบทเรียน ตามหลักทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ (developmental psychology) ในเด็กวัยประถมศึกษา (อายุ 6-12 ปี) ของฌอง วิลเลียม ฟรีดส์ พิอาเจต์ (Jean William Fritz Piaget) นักจิตวิทยาชาวสวิสเซอร์แลนด์ ได้กล่าวถึงพัฒนาทางด้านอารมณ์

³ คุณปู่สิ (习爷爷；Grandpa Xi) เป็นคำสรรพนามที่แบบเรียนให้เยาวชนใช้เรียกประธานาธิบดีสีจิ้นผิง เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดทางความสัมพันธ์ระหว่างประธานาธิบดีสีจิ้นผิงและเยาวชน

และสังคมของเด็กวัยประถมศึกษาถึงสถานะของเด็กในช่วงวัยดังกล่าว เป็นวัยที่มีเพื่อนร่วมวัยเป็นตัวแทน การขัดเกลาทางสังคม (Socialization agent) ที่สำคัญเด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ จากเพื่อนและมีเพื่อนเป็นผู้ที่ให้แรงเสริม (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2559, หน้า 86) การออกแบบโดยให้เด็กในอายุคราวเดียวกันจะทำให้ผู้รับสารจากแบบเรียนสามารถจำในสิ่งที่การตูนผู้สรุปท้ายบทเรียนในฐานะ “เพื่อน” อีกคนของตนได้อย่างขึ้นใจ

นอกจากการบ่มเพาะในแบบเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้ว เนื้อหาบทเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น ยังแสดงเนื้อหาการบ่มเพาะค่านิยมตามหลักสังคมนิยมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กิจกรรมยุทธุดค่านิยมตามหลักสังคมนิยม (红领巾为社会主义核心价值观代言) ซึ่งในบทเรียนสร้างบทบาท ให้ผู้เรียนจากเป็นผู้เผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านการเป็นยุทธุดในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและรัฐ ซึ่งตัวบทได้ชี้แนะแนวทางเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การร้องเพลง การวาดภาพ การฝึกเขียนอักษรจีนค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 24 ตัวอักษร รวมถึงการอภิปรายหน้าที่ของตนในการปฏิบัติตนค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เป็นต้น ดังตัวอย่างที่ 3 แสดงตัวอย่างการฝึกเขียนอักษรจีนค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 24 ตัวอักษร กิจกรรมสร้างบทสนทนาให้ผู้เรียนได้กล่าวเกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าว

ตัวอย่างที่ 3 “为了把社会主义核心价值观记得的更牢固，我们可以一起来学习写一写这 24 个字”

“เพื่อให้การจดจำค่านิยมตามหลักสังคมนิยมคงทนยิ่งขึ้น พวกเรามาฝึกเขียนตัวอักษรทั้ง 24 ตัวกันเถอะ” (China Young Pioneers National Working Commission, 2018, p. 16)

จากตัวอย่างที่ 3 กิจกรรมสะท้อนให้เห็นเป้าหมายของการเรียบเรียงเนื้อหาในแบบเรียนวิชา กิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้าที่ต้องการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมให้เกิดขึ้นแก่เยาวชนจีนในชาติผ่านกระบวนการต่าง ๆ อาทิ การฝึกเขียนอักษรจีนค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 24 ตัวอักษร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจดจำค่านิยมดังกล่าวได้อย่างขึ้นใจ อีกทั้งยังเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้มีค่านิยมอันพึงประสงค์ตามความคาดหวังของรัฐ

นอกจากนี้ ยังปรากฏตัวอย่างกิจกรรมการวาดภาพระบายสีป้ายประชาสัมพันธ์ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม ทั้ง 12 ประการ จากแบบเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กิจกรรมการวาดภาพระบายสีป้ายประชาสัมพันธ์ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม
ที่มา : China Young Pioneers National Working Commission (2018, p. 14)

กิจกรรมข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การสร้างสรรค์งานศิลปะ นอกจากจะช่วยสร้างสุนทรียภาพให้แก่ผู้เรียนแล้ว ยังสามารถเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมไปยังผู้อื่นได้เช่นกัน ทั้งนี้ภายใต้โครงสร้างของกิจกรรมดังกล่าว แบบเรียนยังได้สรุปแนวคิดในตอนท้าย ดังตัวอย่างที่ 5

ตัวอย่างที่ 5 “社会主义核心价值观体现了古圣贤的思想，体现了仁人志士的风愿，体现了革命先烈思想，也寄托着各族人民对美好生活的向往之情。我们不仅要把核心价值观的 24 个大字牢牢记在心间，还要积极行动起来，为社会主义核心价值观代言。” (China Young Pioneers National Working Commission, 2018, p. 12)

“ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมสะท้อนให้เห็นแนวคิดของปราชญ์สมัยโบราณ ทั้งยังเป็นคตินิยมของการเป็นมนุษย์ที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตา และยังสะท้อนให้เห็นแนวคิดการปฏิบัติของเหล่าบรรพบุรุษ และเป็นสิ่งที่ฝากฝังความต้องการมีชีวิตที่ดีงามของมนุษย์ทุกคน การที่เราจะเป็นเยาวชนที่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมที่ดีนั้น พวกเราไม่เพียงแต่ต้องจำแนกค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 24 ตัวอักษรไว้ภายในใจ ทั้งยังต้องกระตือรือร้นปฏิบัติ เพื่อเป็นเยาวชนที่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยม”

จากการศึกษากรณีศึกษาจากแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า สะท้อนให้เห็นว่าแบบเรียนชุดดังกล่าว คือ เครื่องมือขัดเกลาค่านิยมตามหลักสังคมนิยมของรัฐเพื่อเตรียมคนให้เป็นพลเมือง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเตรียมการของรัฐต่อการใช้รูปแบบการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (civic education) โดยปลูกฝังค่านิยมตามหลักสังคมนิยมผ่านการขัดเกลาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการฝึกฝน การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบบทเรียน ทั้งหมดได้หล่อหลอมพฤติกรรมทางสังคม (socialization) ของเยาวชนในชาติกลายเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะและค่านิยมอันพึงประสงค์ตามความต้องการของรัฐ (ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2555, หน้า 49-50)

บทสรุป

พลวัตการดำเนินนโยบายด้านการเผยแพร่ค่านิยมตามหลักสังคมนิยมภายใต้รัฐบาลในสมัยประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ทำให้เป็นที่ประจักษ์ว่าประธานาธิบดีสีจิ้นผิงใช้การผลิตซ้ำค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เพื่อต้องการควบคุมกฎทางจริยธรรมในการมีจิตสำนึกเรื่องความรักชาติ โดยปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ ในการปฏิบัติตนของการเป็นพลเมืองที่ดีผ่านการสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยมเพื่อเป็นกฎเกณฑ์ที่ชนชั้นปกครองอย่างรัฐได้สร้างขึ้นเพื่อปรับแต่งนิสัยใจคอพลเมืองในชาติ อีกทั้งยังเป็นการฟื้นฟูประชาชาติยุคใหม่แห่งประเทศจีนภายใต้ความเป็นสังคมนิยมแบบมีอัตลักษณ์จีน โดยริเริ่มเจาะจงสร้างทรัพยากรในกลุ่มเยาวชน เพื่อยกระดับจิตใจให้มีการแสดงออกถึงค่านิยมหลักอันพึงประสงค์ของรัฐ เป็นเยาวชนผู้ที่มีความรักและศรัทธาในชาติ รักพรรคคอมมิวนิสต์ และรักลัทธิสังคมนิยม

ดังแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มเยาวชนแนวหน้า สะท้อนพลวัตการประกอบสร้างค่านิยมตามหลักสังคมนิยม แสดงให้เห็นถึงกระบวนการขัดเกลาทางสังคมในรูปแบบทางตรง (direct socialization) ผ่านการออกแบบกิจกรรมโดยอิงหลักพัฒนาการด้านเชาวน์ปัญญาของผู้เรียนในช่วงวัยระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เน้นการทำกิจกรรมง่าย ๆ ไม่มีความซับซ้อน เช่น การสอนเนื้อหาของค่านิยมตามหลักสังคมนิยมโดย

แต่งเพลง และให้มีการร้องเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจดจำค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 12 ประการ สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนที่มีพัฒนาการทางการเรียนรู้ที่สูงขึ้น แบบเรียนจะฝึกให้ผู้เรียนเป็นผู้ประยุกต์ใช้ข้อมูล ผ่านการช่วยรัฐเผยแพร่ค่านิยมดังกล่าวไปยังแหล่งสาธารณะ เช่น การร้องเพลง การวาดภาพ การฝึกเขียนอักษรจีนค่านิยมตามหลักสังคมนิยมทั้ง 24 ตัวอักษร รวมถึงการอภิปรายหน้าที่ของตน ในการปฏิบัติตนค่านิยมตามหลักสังคมนิยม เป็นต้น จากการวิเคราะห์ข้างต้น ผู้เขียนพบข้อสังเกตประการหนึ่งคือ แบบเรียนเน้นการปลูกฝังค่านิยมหลักสังคมนิยมเฉพาะผู้เรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้นเท่านั้น แสดงให้เห็นเป้าประสงค์ของรัฐว่า เนื้อหาดังกล่าวควรจะเริ่มต้นปลูกฝังตั้งแต่ต้นเพื่อให้การแสดงออกทางค่านิยมของเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ การเรียบเรียงเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมตามหลักสังคมนิยมที่ในแบบเรียนชุดดังกล่าว อาจเป็นหนึ่งในเป้าประสงค์ของรัฐในการปรับแตงนิสัยใจคอเยาวชนจีนให้มีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่มีค่านิยมตามหลักสังคมนิยมตามระบอบคุณธรรมพื้นฐานที่สังคมพึงปฏิบัติ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมลัทธิสังคมนิยม รวมถึงการทำหน้าที่เป็นยุวทูตในการเผยแพร่จิตวิญญาณความเป็นสังคมนิยม จึงเป็นผลให้รัฐต้องหล่อหลอมพฤติกรรมทางสังคม (socialization) ของเยาวชนในชาติเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะและค่านิยมอันพึงประสงค์ตามความต้องการของรัฐต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. (2554). **สื่อเก่า-สื่อใหม่: สัญญา อัตลักษณ์ อุดมการณ์**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- จันทิมา อังคพณชกิจ. (2561). **การวิเคราะห์ข้อความ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2557). **ชาติไทย เมืองไทย หนังสือเรียนและอนุสาวรีย์—ว่าด้วยวัฒนธรรม รัฐ และรูปการจิตสำนึก**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สวีย์ชัย (เขียน), ปิยะมาศ สรรพวีรพงศ์ (แปล). (2562). **โครงสร้างทฤษฎีแนวคิดสังคมนิยมอัตลักษณ์จีน**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- สีจิ้นผิง. (2561). **จีนก้าวหน้าต่อไปในยุคใหม่**. (บุญศักดิ์ แสงระวี, แปล). กรุงเทพฯ: ชนนิยม.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2559). **จิตวิทยาการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักข่าวซินหัว. (2562, กันยายน 5). **สีจิ้นผิงย้ำความสำคัญของการยกระดับมาตรฐานจริยธรรม-วัฒนธรรม. จีนหัวไทยออนไลน์**. สืบค้นจาก https://www.xinhuaithai.com/china/สีจิ้นผิงย้ำความสำคัญ_20190905?fbclid=IwAR1ZCJiyiY9WabB6B_ODiVVSpcrtbelQHlyS5wsaZEHw6QL4veX1McB7Ks
- หลุยส์ อัลธุสแซร์ (เขียน), กาญจนา แก้วเทพ (แปล). (2557). **อุดมการณ์และกลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- อัมพร สุคันธวิช, พวงเพชร สุรัตน์กุล. (2562). **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อาร์ม ตั้งนิรันดร. (2557). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบกฎหมายจีน**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- China Young Pioneers National Working Commission. (2018). **Young Pioneers' Activities Grade1-A**. Beijing: China children's press. (中国少年先锋队全国工作委员会《少先队活动 一年级上册》，北京：中国少年儿童出版社，2018 年版。)
- _____. (2018). **Young Pioneers' Activities Grade3-B**. Beijing: China children's press. (中国少年先锋队全国工作委员会《少先队活动 三年级下册》，北京：中国少年儿童出版社，2018 年版。)

- Dong, Xiangqian. (2016). **Research on patriotism education from the perspective of the Core Values of Chinese Socialism**. Changchun: Northeast Normal University Press. (董向前《社会主义核心价值观视域下的爱国主义教育研究》，长春：东北师范大学出版社，2018 年版。)
- Office of the National Youth Work Committee. (2017). **Notice on using the young pioneers' activities textbooks**. Retrieved From http://www.sohu.com/a/145974830_787153